

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentaqasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K

za pol leta 2.20 K

za četrt leta 1.10 K

Posamezna številka 18 vin.

Razredni boj.

Razredni boj!

Far, plemič in kapitalist, vsi se križajo če slišijo to besedo. Meščanske stranke proklinjajo razredni boj in sicer po njih trditvi raditega, ker ljubijo vez svoj narod in iz zgolj ljubezni do njega snujejo »nestrankarske« krščanske in narodne delavske organizacije. Nadajajo se, da bodo s pomočjo slednjih odpravili od delavstva grozen razredni boj, delavstvo pa potisnili v središče med farje, delo in kapital. Le ena stranka vstraja nemoteno na stališču razrednega boja in ta je: socialna demokracija. Ravno raditega jo tudi britko sovraži vse in nasprotiki se poslužujejo najumazanejših sredstev, da jo z njimi blatijo.

Če hoče kdo postati med meščanskimi politiki upliven, potem se loti uničevanja socialne demokracije in v dosega tega cilja zadostuje, če vedno in vedno zopet povdarja njeno razredno stališče, kar je bajé najbolj nevarno današnjemu družbnemu redu. Če se hoče oplasiti kmeta ali pa malega obrtnika pred nami in mu zapoditi strah v vse kosti, potem že zadostuje obupen klic: Stran od socialnih demokratov, oni so za razredni boj!

Kako je neki to, da imajo vladajoči krogi ravno pred razrednim bojem socialne demokracije tako velik strah, ker vendar vsak, kdorkoli hoče zasledovati razmere, prav lahko vidi, da je ta razredni boj faktičen in se da opazovati na tisočih živih primerov. Boj med interesi kmetijstva in industrijskimi interesi je razredni boj, veliki kapital uničuje v razrednem boju malo obrt in interesi agrarcev in konzumentov so naravnost nasprotni izprtijam, stavkam, bojkotom, pasivnim odporom in vse nam jasno kaže nespravna nasprotja med kapitalom in delom.

In vzlic temu naj bi bil razredni boj zločin in njega povdarjanje škodljivo današnjemu družabnemu redu. Buržoazija ima dvoje vzrokov, da je brezmejno kinavščino spravila v svoje moderno razredno in strankarsko življenje. Vladajoči krogi namreč čutijo, da pomenja proletarski razredni boj popolno emancipacijo proletarijata od vodstva po buržoaziji in da je ta stran najobčutnejša. Proletarski razredni boj je visoko stališče delavca, raz katerega mu je mogoče opazovati bestialne posledice kapitalizma. Zasleduje jih lahko v vseh podrobnostih, opazuje pa tudi lahko, kako popolnoma ločen je razred posedujočih od vseh človeških čutov. Če je enkrat to opazil, potem je za vedno odtegnjen vplivu kapitalističnega razreda, kajti spoznal je, da je vladajoči razred, razred parasitov, ki života na njegove stroške in da stremi izkoriščevalni način kapitalizma v vseh njegovih formah po zasluženju in pohabljenju delavnih slojev. Spoznal je pa tudi, da iz tega načina vodi le ena pot: združiti vse delovne sloje brez razlike spola, narod-

nosti in verskega prepričanja v močno združenje dela proti združenju izkoriščanja.

Far, plemstvo in kapital so že davno združeni proti delavcem. Boj med posameznim izkoriščanjem v vseh formah in v delu je bil vedno skupen, čeprav so bili interesni boji izkoriščevalnih skupin razdeljeni. Država se je razvila kot organizirano razredno telo iz nekdanje pradržbe in njene komunistične produkcije. Posledica tega je bilo suženjstvo premaganih, iz katerih se je potem razvila splošna sužnost, ki je pa zopet zgnila s propadom Rima in se nadomestila zopet z drugimi formami suženjstva.

V germanskih in slovanskih državah se je še dolgo vzdrževala skupna pravica do pašnikov in lovov, dokler ni v bojih med deželnim plemstvom in fevdalnim kraljestvom plemstvo dobilo za odškodnino skupno last v posestvu in zemlji.

Iz svobodnih kmetov so postali tlačani in razlastitev svobodnih je toliko časa napredovala, da končno delavec ni bil več posestnik svoje zemlje in svojega orodja v obrti. Objadranje zemlje je ustvarilo mogočne kapitalistične družbe, ki so v teku časa podjarmile trgovino in produkcijo kot privilegij in vsled tega odvzele delavcu zadnje pravice. Vse to se pa seveda ne vrši mirnim potom, temveč v težkem, stoletja trajajočem gospodarskem boju. V teh bojih so posedujoči imeli vse ugodnosti in ko se je iznašlo stroje in nova prometna sredstva, je že kapital suvereno vladal z nekdanjim svobodnim delom. Posedovanje podjetij vsebuje tudi politično moč bolj kakor kdarkoli prej: kapitalistična družba tišči milijone ljudi v mezdnem hlapčevstvu in izprešava iz njih neznane vrednosti. Državna bremena nalaga vedno bolj meznim delavcem, izkorišča jih kot producente in kot konzumente in jih vsled tega sili v razredni boj. Le ta razredni boj, ki uči delavce, da jim njih tlačitelji ne morejo pomagati, temveč da se morajo sami kot izkoriščani ločiti od izkoriščevalcev in se jim postaviti v bran, bo delavce zopet osvobodil groznih posledic izkoriščanja.

Toda ta razredni boj zavzema polagoma tako grozne in gigantične forme, da so vsi razredni boji preteklih časov napram njemu pravcata otročja igra. Vse potence moči se vedno hujše pojavljajo napram proletarijatu. Prej je bil posamezen mogočen podjetnik, ki je skušal delavce izstradati, če so stavili zahteve. Potem so podjetniške organizacije stopile na pozorišče in boji so postali težavnejši. Danes je pa tisoče cevi naperjenih proti proletarijatu. Zveze industrialcev, prometne zveze, agrarni in industrijski karteli, malo-obrtniške organizacije, kmetske zveze, vse so naperjene proti obrti in proti delavstvu. Poleg brezštevilnih in velikih zvez so pa še meščanske stranke s svojimi političnimi organizacijami, nasprotniškim časopisjem in končno, da ne pozabimo, država z vsemi svojimi sredstvi v pomoč vladajočim razre-

dom. To je razredni boj, katerega si je vse-kakor vredno ogledati in ta boj se bje v svesti, da vzlic vsem zaprekam proletarijat vendar lahko zmaga. To tudi povzroča moč napadov. Marsikdo se v bojazni vpraša: Bode li zmagoval proletarijat v teh mogočnih bojih in bo li končno zmagal? Čeprav se tu in tam kažejo pojavi, ki niso prav nič pripravi nas navduševati, vendar lahko s popolno samozavestjo trdimo: Mi bomo in moramo končno zmagati.

Naš boj se ne ozira na vsakdanje dogodljaje, temveč opira se na zgodovinske svetovno potrebne pojave.

Čim bolj se vladajoči razred protivi naravno potrebnemu razvoju, tembolj se mora družiti proletarijat potom svojih organizacij v veliko enoto, izpopolniti mora svojo moč, razširiti svoje časopise, da bo lahko opravljal svoje vzgojevalne dolžnosti napram indifereentnim in nešolanim. Vsaka posamezna stroka bo pa to tem lažje dosegla, če napravimo vsi svojo dolžnost in zastavimo vse svoje sile za dobro stvar. Razredni boj vladajočega razreda pomenja uničevanje — proletarski razredni bo pa odrešitev.

Držati se ga hočemo zvesto, kajti največje zadoščenje nam bo, če si bomo v svesti, da smo storili svojo dolžnost.

Mezdno gibanje in draginja.

(Konec.)

Žal, da nam manjka zadostna socialna statistika, ki je vedno odgovarjajoče ogledalo življenjskih in delavnih razmer delavcev. Številskami toraj ne moremo dokazati, kakšne posledice ima draginja v življenju delavskih družin. Seveda je izjavil trgovinski minister *Weiskirchner* v neki seji državnega zbora, da je ena najvažnejših nalog delavsko statističnega urada, da se uvede statistika računov delavskega domačega gospodarstva, kakor se je to pred kratkim uvedlo tudi v Nemčiji. Čim bolj pa čutimo draginjo, tembolj pogrešamo, da se o tej važni statistiki sploh nič več ne govori in to ne v delavsko statističnem svetu in tudi ne v objavah delavsko statističnega urada, vzlic temu, da je to svečano obljubil minister. Najbrže se je tudi to zahtevobezposebnega odpora s strani gospoda trgovskega ministra, izbrisalo iz proračuna. V času, ko nam pretijo novi konzumni davki, ki bodo zopet povzročili podraženje živil, bi bili seveda računi delavskega domačega gospodarstva kaj malo sposobni za utemeljevanje potrebe novih bojnih ladij in zato je gotovim krogom ljubše, da jih ni.

Gmotna moč delavstva pada vedno nižje in njegovo telesno razpoloženje postaja vsled nezadostne hrane vedno slabše. Se-li hoče s povišanjem izdatkov za militarizem zjednačiti pomanjkanje obrambne zmožnosti v delavskem razredu?

Popolnoma ni mogoče v uradnih poročilih zamolčati posledic draginje za delavski razred. Poročilo obrtnih nadzornikov za leto 1909 se sicer nekoliko peča s posledicami draginje za delavce, vsekakor pa mora priznati, da je vsled nje delavstvo občutno prizadeto. V poročilu osrednjega nadzornika je citati o vstrajajoči draginji ter o dejstvu, da je le tam znosnejša, kjer so delavske organizacije zahtevale zboljšanje mezd; pripozna pa tudi da v preteklem letu vsled gospodarske krize to ni bilo mogoče povsod izvršiti. V celi vrsti okrajev je opaziti, da so mezde padle, še več okrajev je, v katerih so ostale mezde neizpremenjene in iz poročil je poznati da se je tudi od mezd odtegovalo; omenjena povišanja pa niso mogla izjednačiti naraščajočo draginjo življenjskih potrebščin.

Iz vsega posnemamo, da mora biti delavstvo političen boj za otvoritev mej, za protiagrarno politiko, za določbe cen po državi v korist konzumentom. Ob enem morajo pa tudi delavci opraviti svoje dolžnosti v strokovnih organizacijah za organiziranje indifereentov, za izpopolnjevanje napadovalne sile strokovnih organizacij, ker je le tem potom mogoče doseči povišanje mezd in zboljšanje drugih delavskih pogojev. Gledati pa moramo tudi, da narašča število članov naših gospodarskih organizacij, da vsaj to obvarujemo za sebe, kar moramo sicer dati prekupovalcem potom podraženega blaga.

Na delo toraj za strokovno, politično in gospodarsko vsamosvojitev delavstva!

Avstrijski narodi - odprite žepa.

Dne 12. p. m. so se na Dunaju sešle delegacije avstrijskega in ogerskega državnega zbora, da dovolijo molohu militarizmu ogromne svote. Že sklicanje delegacij je bilo ustavalomstvo, ker vlada z ozirom na določbe § 10 ustavnega zakona od 21. decembra 1867, v to ni bila opravičena. Socialno demokratični delegati so zato tudi vložili energičen protest proti temu postopanju in njih govornik sodr. *Seits* je ta protest utemeljeval in končno zahteval, da se vbeleži v zapisnik. Pokazalo se je pa zopet, da so socialni demokratje vedno osamljeni, če se gre za obrambo ljudskih pravic, kajti meščanstvo je vedno pripravljeno opravljati vsaki vladi lakajsko službo. Naravno je toraj, če je govornik slovanov Čeh dr. *Kramarž* v imenu *Slovanske Unije* podal sledečo izjavo:

Proučevalna komisija.

Spisal F. S. Milovan.

V državi Bušmaniji ni bilo treba kitajskega zidu. To bi pa tudi preveč stalo, če bi se jo hotelo na vseh straneh ograditi in zastražiti, kakor so pred več nego tisoč leti storili kitajci na takratni severni meji svoje širne države. V Bušmaniji so si pomagali na enostavnejši način, ki še posebno učenih glav na državnem krmilu ni stal ne mnogo truda in tudi ne denarja. Skrbna vlada Bušmanije je enostavno prepovedala vhod v državo vsem četveronožcem, ki bi utegnili kaj koristiti ljudstvu, ker se je bala, da bi se ljudstvo preobjedlo in bi potem samovoljneje postalo.

Do te koristne naprave pa jo je dovedla kasta „zelenjakov“, ki ni mogla več prenašati, da bi ljudstvo preveč jedlo in si s tem preobložilo želodec, kar povzročuje mnogokrat težke bolezni. Da pa temu še lažje v okom pride, so se te dobre duše žrtvovale za ljudstvo, ki je za polnjenje raznih mošenj nujno potrebno, in raje nase vzele preoblaganje želodca.

Ker pa samo to ni dosti pomagalo, je za občni blagor skrbna kasta skrbela za zvišanje cen za razkošje, kakor je n. pr. hrana, obleka, stanovanje itd. Saj je tudi v glavnem mestu Bušmanije mnogo ljudi, ki vsega tega pogrešajo in vendar žive.

Ni pa še bilo zadosti, da so „zelenjaki“ tako vestno skrbeli za ljudstvo. Vlada je bila

»Ravnokar sklicana delegacija državnega zbora, katere naloga je rešiti ustavne dolžnosti, je bila voljena na seji dne 6. julija 1909. Ker pa državni osnovni zakon predpisuje, da se ima voliti delegacijo vsako leto in bi vsled tega utegnili nastati nespo- razumje, če niso mandati, ki so že precej čez eno leto stari, neveljavni, če se namreč dobesedno vpošteva določbe osnovnega zakona, kar bi bilo tem lažje, ker tudi ogrski zakon izrecno predpisuje enoletno funkcijsko dobo voljenih delegacij, zato se čutimo pri- moranim izjaviti, da je v interesu obrambe neobhodne ustavnosti vsega državnega živ- ljenja, da ne dopuščimo nikakoršnega dvoma o pravnem temelju delegacije in da bi toraj imela vlada dolžnost pozvati državni zbor, da na novo voli delegacijo, ker je ravno vlada v prvi vrsti poklicana varovati ustavo, ki je zajamčena v temeljnih zakonih«.

Kakor vidimo, je ta izjava precej suho- parna in kaj lahko se iz nje posname, da so poslanci *Slovanske Unije* vedno pripravljeni vsakokratni vladi aportirati to, kar ona po- trebnje. Njih navidezna opozicija toraj ni nič drugega, kakor pesek v oči nerazsodnim in za politiko se nezanimačim volilcem. Res- ničnost te trditve portjujejo tudi nadaljne razprave v delegaciji in delavstvo bi dobro storilo, če bi se za te razprave nekoliko več zanimalo kakor doslej. Gospodarske težkoče vplivajo od dné do dné neznosnejše na vse stanove in skrb za bodočnost ne tlači več samo delavstva, nasprotno so že precej vi- soki krogi, ki opazujejo, da jim je le težko obdržati ravnotežje v gospodarstvu. Vlada se pa ne briga zato, in z brezprimerno rav- nodušnostjo stavlja svoje zahteve, dobro ve- doč, da ji bodo pasje narave meščanskih poslancev vse dovolile. Poglejmo si nekoliko bliže, kaj vse zahteva vlada za leto 1910.

Za ministrstvo zunanjih zadev	16.039.036 kron
za vojno ministrstvo:	
redne potrebsčine	326.497.077
izvanredne potrebsčine	206.437.940
za mornarico:	
redne potrebsčine	60.912.410
izvanredne potrebsčine	59.844.800
za skupno finančno ministrstvo	4.606.310
za skupni računski dvor	339.492

Skupaj 674.677.065 kron

Lanjsko leto se je zahtevalo 422.565.253 kron, toraj je letošnja zahteva za 252.111.812 kron višja nego lanjsko leto.

še skrbnejša in skrbela zato, da so se ljudstvu olajšali žepi, ker iz same dobrosrčnosti ni mogla gledati, da bi se ljudstvo utrulo s polnimi žepi in želodci. Vrhutega pa je bilo treba denarja za razne „zelenja- kom“ in njim podobni kasti „cvenkarjev“ koristne naprave, ki naj jim varujejo pripo- močke za njihovo ljudomilo delovanje. Lepa sloga je vladala med tema kastama, posebno pa, ker so jih združevali skupni interesi.

Ker pa zadnja kasta, to je ljudstvo v svoji kratkovidnosti ni umelo te dobrodelnosti, je postalo nezadovoljno in je zahtevalo tudi zase pravico do napolnjevanja želodca, do stanovanj, obleke itd. Vse prigovarjanje višjih kast ni nič izdalo in vlada je v sporazumu z zelenjaki dovolila, da smejo vsako leto štirje četveronožci prekoračiti Bušmansko mejo. To pa je bila le kapljica na razbeljeno železo.

Ljudstvo je še odločnejše zahtevalo, da se iz daljne „Zelene države“ uvaža, če ne žive, pa vsaj mrtve vole. Vlada se je napo- sled morala udati in je dovolila uvoz 25 funtov mesa za „poskušnjo“.

Da bi pa ne škodovalo ljudstvu, je skrbna vlada poslala komisijo v „Zelene državo“, da tam proučuje, kje in kako se pasejo rogati četveronožci, koliko centov približno bi imel eden ali drugi in vrutega še, ali bi se sploh izplačalo prevažati meso teh „divjih“ živali v Bušmanijo. Kar pa je bilo glavno, je bilo vprašanje, če bo pot v „Zelene države“ dosti kratkočasna. Da, pot je bila krat-

Vsebuje pa proračun sledeče dohodke:

ministrstvo za zunanje zadeve	723.000 kron
vojno ministrstvo	7.832.082
mornarica	340.240
skupno finančno ministrstvo	150.469
skupni računski dvor	459

Skupaj 9.046.250 kron

Razvidna je toraj prava potrebsčina 665.630.815 kron. Kot dohodki so nadalje vštete carine, iz katerih se nadeja vlada 160.911.929 kron pridobiti. Ostanek 504.710.886 kron mora pa pokriti Avstrija s 63.6 odstotki, Ogrska pa s 34.4 odstotki. Kako pa uteme- ljuje vlade te večje potrebsčine?

Tu hočemo navesti le nekatere točke. »Povzdiga« *Bulgarije* v kraljestvo nas stane 102.637 kron, ker imamo tam svojega poslanika.

Vsled *druginje* se je moralo zboljšati tudi nekaterim drugim poslanikom plače, in to nas stane 40.100 kron.

Za *letovišče* bodo odslej dobivali neka- teri poslanički primerno odškodnino, katera nas bo stala na leto 43.340 kron.

Stanarine za diplomate so se podražile za 107.080 kron.

Poslaništvo v Carigradu nujno rabi nove ladje in zato bomo plačali mi 780.000 kron.

Poboljšalo se bo zajutrk vojaštvu za 555.968 kron, kar seveda posamezni vojak ni čutil ne bo, zato se mu bo pa še po- višala(?) plača, kar bo povzročilo 1.299.358 kron stroškov, vsled česar bo gotovo lahko prihranil posameznik lep kapital.

Pri vojaštvu se bodo pa tudi uvedli *av- tomobili* in ker za prvi trenotek ni priča- kovati, ga bi dobil vsak vojak svojeg, toraj enkrat le za skupno svoto 87.942 kron.

Ker pa tudi vojaška uprava čuti dra- ginjo, zato zahteva za preskrbo vojaštva 1.536.245 kron več nego doslej, tehnična ar- tilerija pa 670.180 kron.

Podražili so se pa tudi konji in zato rabi moloh 500.000 kron.

En milijon kron bodo rabili za oboro- ženje nekaterih trdnjav, napraviti bo treba *delavnico za automobile* in zato bomo dali letos, kot prvi rok, 50.000 kron. Pet enakih rokov bo še sledilo. Ker se je pa pojavila bojazen, da naši vojaki ne bi morda znali zadostno čuvati denarni žakelj, zato je treba novih strelišč in ta bodo stala 400.000 kron. Opazuje se pa tudi, da »Marsch eins« se ne gre popolnoma v redu in bi eventualno so- vražniku — čeprav notranjemu — ne im- poniral; zato je treba novih vežbališč, ki

kočasna, ker komisijo je spremljala godba, da zasvira, kadar komisija začne zevati.

Čisto brezuspešno pa ni bilo poslani- štvo te komisije, ker so bili modri možje v njej zastopani.

Komisija je po dvamesečnem prouče- vanju dognala, da se voli v „Zeleni državi“ pasejo po velikih pašnikih, da se jih vjame, predno jih zakolje, in da je to potrebno, če se hoče iz njih dobiti meso. Dognala je tudi, da se meso iz „Zelene države“ ne more na vozič- kih prevažati v Bušmanijo, ker je precej velika luža vmes, temveč, da je treba tudi velikih čolnov, ki jih dandanes imenujemo parnike. Končno je komisija izrekla mnenje, da je meso za jesti in da bi ljudstvu ne škodovalo, če se ga pripelje vsaj 100 funtov na leto v Buš- manijo. Vendar bi se ga pa ne smelo preveč uvaževati, ker bi to škodovalo „zelenjakom“ in „cvenkarjem“.

Ljudstvo je vedno trdilo, da se zanj nikdo ne briga, a mi smo vendar mnenja, da je skrb višjih kast za ljudstvo res velika, ker drugače bi ne bilo prišlo do tega, da se pošlje komisijo v tako daljne kraje.

Seveda! Ljudstvo je pač vedno nezado- voljno, in če se še tolikanj zanj skrbi. Toda tolažimo se s tem, da je nevhvaležnost pla- čilo sveta.

bodo stala samo 500.000 kron. Graditi se je moralo novo poslopje za vojno ministrstvo in treba bo plačati drugi rok v znesku enega milijona kron. Ker se pa tudi svet, kakor vse na njem vedno spreminja, zato se je pojavila potreba *novih zemljevidov srednje Evrope*, ki ne bodo stali več nego 100.000 kron, gotovo malenkost, če vpoštevamo, da smo obdani od samih trozveznih sovražnikov. Jako občutno je tudi pomanjkanje častniškega naraščaja in zato se bodo zgradile *nove vojaške šole* za 330.800 kron, kar bi zadostovalo približno za 300 delavskih družin in ker za človeštvo ni več nevarnosti bolezni, se bo osnovala nova šola za živinodravnike, kar bomo poplačali s 225.659 kronami povrh tega pa še 751.957 kron več za *konje*, od katerih se smemo nadejati, da jih bomo vsaj enkrat povžili.

Izpopolniti bo pa tudi treba 25 bataljonov pešcev, kar bo stalo malenkost 1.398.737 kron in ker so naši južni sosede v Črni gori jako nemiren in tatinski narod, bo treba zavarovati meje proti njim. Ker pa za prvi trenotek gosp. Aehrenthal še ne misli graditi kitajskega zidu, zato bo zadostovala svota 343.460 kron.

Toda vse, kar smo tu navedli, so neznatne »napitnine« v primeri z zneski, ki jih moloh še zahteva. Tako n. pr. rabi v pokritje stroškov aneksije Bosne in Hercegovine 180.000.000 kron. Pravi, da je potreboval za hrano vojaštva in za »Waffenwesen« (živ krst tega ne razume) 35.775.000 kron, ostalo svoto pa za druge potrebe, katere se mu niti ne zdi potrebno označiti. Samo nov topničarski material je stal 8 milijonov kron!

Na račun aneksije zahteva pa tudi uprava mornarice 54.000.000 kron, kar utemeljuje s tem, da je morala pospešiti pomorske utrdbe, ker bi seveda Srbi lahko udrili tudi iz jadranskega morja v državo. O *dreadnoughtih* se še letos ni govorilo, iz česar pa ni posnemati, da bi se tudi v bodoče ne.

Kakor je s predstoječih števil razvidno, je naša zunanja politika in naše vojaštvo v prav dobrem varstvu. Da pa delavski razred o sebi tega ne more trditi, to ni briga gospodov delegatov. Kot delegati namreč niso voljeni na podlagi splošne in enake volilne pravice, pač pa jih je vlada po svojih ovinkih v to postavila. Odgovorni toraj niso *svojim* volilcem, zato so pa dolžni hvale onim, ki so jim omogočili skromno kosilce na dvoru.

Že iz tega dejstva je razvidno, kako nesmiselna je delegacija v času splošne in enake volilne pravice in prav imajo socialni demokratje, ki zahtevajo, da se staro in obrabljeno orožje vrže med staro šaro.

Ob času, ko vlada pri vseh avstrijskih narodih največja beda, ko nezadovoljnost narašča od dne do dne, vlada nima druge skrbi, kakor zadovoljiti nenasičen militarizem, meščanski poslanci pa ji pritrjujejo. Da je tako razmerje nevzdržljivo, je pač jasno vsakemu kdor hoče videti in skrajni čas bi bil, da krenemo iz nesrečne poti, ki vodi v propad.

DOPISI

Klerikalna svojat na ljubljanskem južnem kolodvoru je postala nekako drzna, odkar ima novega predsednika v podobi zadostno znane *Koleše*. Seveda je moč le slamat mož, ki ima nalogo zakrivati pravega vodjo »prometne zveze«, pristava *Tertineka* in zato je potrebno, da se z gospodo nekoliko bliže spoznamo. Gospod *Koleša* je postal naenkrat mnjenja, da je zato v skladišču, da novovstopivše delavce vabi v skrivne kote in jim tam opisuje neskončne dobrote, ki jih baje uživajo številni (?) člani »prometne zveze«. Prav rad jim pripoveduje o velikanskem vplivu, ki ga imata *Gostinčarjev Joža* in »socialc« *Krek* pri upravi južne železnice. Poleg tega posla pa skuša možakar tudi dobiti vpliva pri gosp. postajenščelniku, ter računa pri tem na svojo jezuitsko naravo, ki je za las podobna mačji. Uspehi teh poskusov nam seveda niso znani in se

tudi zanje ne zanimamo, ker bi v danem slučaju gospodo že prepričali, da delavstvo s tako svojatjo nima nič skupnega. Vsekakor pa se nam zdi potrebno, da mlajše delavce opozorimo na farskega podprepnika, ki je delavce v znanem gibanju leta 1907. podlo izdal. On je bil, ki je prišel tisti čas na shod, na katerem so skladišni delavci zahtevali dela proste nedelje in za shod je tudi agitiral. Da, še celo tako pogumen je bil ta junak, da se je povslepel do govorance, ki se seveda ni strinjala z njegovo notranjo pasjo naravo. Ko je pa *Gutmann* žalostnega spomina počel pozvedovati o dogodljajih na shodu, je bil *Koleša prvi*, ki je imel hlače polne in ki je s solzami v očeh prosil odpuščanja in se mu zahvaljeval za velikansko dobrosrčnost, o kateri živ krst do danes ničesar ne ve. Pogumni in vztrajni oddelkovodje so bili takrat preganjani, jezuit *Koleša* je pa zlezal pod klop in pozabil na vse lepe knjige »Verkehrsbunda« o katerih je prej vedno vedel praviti; opustil je pa tudi vso agitacijo. Zdaj se mu zdi čas zopet ugoden in nastavlja zopet limanice domnevnim kalinom, katerih pa seveda ni. Kot vabljenka se poslužuje pristava *Tertineka*, ki je tudi edini v skladišču, kateremu lahko poda roko. Enaki značaji se namreč vedno najdejo. *Tertinek* namreč misli, da so pozabljeni časi, ko je igral *Gutmanovega* špicelja. Takrat je imel nalogo kontrolirati svojega predpostavljenega skladišnega načelnika inšpektorja *Marija*, če morda ne prihaja $\frac{1}{4}$ ure kasneje v službo. Poleg tega se je seveda zanimal tudi za delavce in prihajal vsako jutro ob 6, uri v najboljši nadi, da mu bo usoda mila in bo eden ali drugi par minut zakasnil in mu dal s tem povoda za vstop v najsvetejšo pred obličje dobrote delečega *Gutmanna*. Če se mu je kaka denunciacija posrečila, potem si je bil svest tudi zaslužene hvale, in *Gutmann* mu je blagohotno dovolil, da je smel njegovega psa vesti na sprehod.

In take podle duše si upajo danes med delavstvo, ki si je s požrtovalnim in nesebičnim delom priborilo vsaj to, da se ga vpoštevajo kot človeška bitja in ne kot sužnje *Gutmanovih* časov? Delavci pokazuje jima, da za nju v vaših vr-tah ni prostora, kakor tudi vaše pozorišče nikdar ne more biti »Prometna zveza«, ona izdajalska družba, ki je že nešteto krat dokazala, da so ji interesi delavstva deseta briga, vse pa farska hinavščina.

Skladišče južne železnice v Ljubljani je pravcati babilonski stolp odkar mu načeljuje višji revident *Vrstoršek* in opetovano smo se morali že pečati s tamošnjimi razmerami. Toda zdi se nam kakor da mečemo bob v steno, vzlic temu, da nam je znano, da tudi uprava sama dobro vé, da je temeljito osnaženje avgijevega hleva neobhodno potrebno. Pred par meseci je merodajna gospoda pod načelstvom *Koširja* sohr. *Kovačiča* vrgla na cesto brez vsakega vzroka, le ker se je nadutim narodnjakom zazdelo, da bi jim v agitatoričnem oziru utegnili koristiti, če štatuirajo eksempl. Boj, ki je nastal vsled te malopridnosti za kulišami, je bil vsekakor jako težaven; vzlic temu je pa vendar uprava zopet nastavila sohr. *Kovačiča*, čeprav je prvotno izjavila, da je končno odpuščen. Mi sedaj nimamo povoda se z zadevo obširneje pečati. konstatiramo pa, da bi resna odstranitev *Kovačiča* gotovo neprijetna postala onim, ki so jo vprizorili, če bi se zadeva ne rešila tako kakor se je. Za bodoče bi pa v interesu miru priporočali, da se taki eksperimenti opuste.

P.

Pol tiča pol miši, bi se lahko kvalificiralo državnoželezniškega nadsprevodnika *Dežmana* v Ljubljani. Ta možak (?) je član soc. dem. železničarske organizacije in vendar že leta in leta dela zgago med železničarji. Kadarkoli so kake volitve, je gotovo *Dežman* v prvih vrstah liberalnih agitatorjev in kaj rad se senči v svetlem blišču naprednih zatiralcev dobre kapljice, vedno računajoč, da bo tudi zanj kaj ostalo. No pa to

je njegova zasebna stvar, ki nas ne zanima. Zeleli bi pa, da tudi v drugih zadevah ostane konsekvantno v njemu tako priljubljenemu narodnemu taboru, nakar se mu morda vendar posreči približati svojim otrokom kake protekcije, po kateri tako hrepeni. Za nedeljo, dne 23. m. m. so sklicali »mladini« draginjski shod. Ker sedaj mimogrede tudi železniški uradniki delajo štafazo Oražnu in Ribnikarju, zato je tudi »naš« sodrug *Dežman* čutil potrebo pokazati, da je agilen, če se gre za fraze. Tekal je od enega do drugega ter jih pozivljaj k vdeležbi, češ: nekaj se mora napraviti proti draginji, vzlic temu, da je dobro vedel, da naša stranka vprizori veliko demonstracijo v nedeljo, dne 30. m. m. »Sodrug« *Dežman* in gospodom uradnikom v celoti bodi povedano, da *zavedni* železničarji nimajo časa za oslarije in da se tudi prav lepo zahvaljujejo za one toli hvalisane »draginjske doklade«, ker ne marajo nuditi raznim oderuhom prilike, da vsled nič pomenjajočih draginjskih doklad zopet podraže vse življenjske potrebe. Kar zahtevajo *zavedni* železničarji in kar bodo tudi potom svoje organizacije in socialno-demokratske stranke dosegli je: Ureditv službenih in gmotnih razmer potom zakonodaje, odprtje mej na vseh krajih in prost uvoz življenjskih potrebščin. Če naivna gospoda tega ne umeva, potem naj le naprej kadi raznim svojim bogovom, poleg tega naj se pa vadi v umetnosti ribniškega konja, da je bo čimprej konec in ne bo ovirala plodonosnega dela, ki smo si ga mi napisali na svoj prapor v končno rešitev iz današnjih gospodarskih težkoč.

Dobili smo sledeči dopis, ki ga dobesedno objavljamo. Velečeni gospod urednik! Oprostite, da si dovoljujem, vzlic temu, da doslej še nisem član Vaše organizacije, Vam izreči svoje vtise, ki sem jih dobil od zadnjega pasivnega odpora na naši železnici. Brez vsakih ozirov Vam otvarjam predale svojega srca in po svojem najboljšem prepričanju Vam zagotavljam, da sem danes popolnoma uverjen, da je bilo naše gibanje, vsaj v taktičnem oziru, nesmiselno. Pred petimi tedni Vam ne bi bil v stanu to zatrjevati, kajti takrat sem bil še mnjenja, da »vse dobro izhaja le od gori«. To mnenje mi je pa temeljito izpodbil eden Vaših — morda kaj kmalu tudi naših — sodrugov. In kako je mož, bele brade, to dosegel?

Ko smo tretji dan »opravljali službo po predpisih«, sem prišel tudi z njim v razgovor. Povod v to mi je dala nenavadna živahnost, ki sem jo pri njem opazoval, na svojem mostu pred postajno pisarno stoječ. Vedel sem pač, da nižje osebe ne podpira našega gibanja, vsekakor pa sem se ravno mojemu znancu čudil vzbog njegove hitrosti in po končanem delu si nisem mogel kaj, da ga ogovorim. Naravno je, da je bila vsebina našega razgovora v tesni zvezi z našim gibanjem. Odkrito Vam povem, da tudi svojih čuvstev nisem zakrivil in da sem mu v obraz povedal, da sem mu v obraz povedal, da se mi njegovo početje ne zdi tako, kakor bi moralo biti. (Seveda po mojih pojmi). Nasmeljal se je in dejal: »Gospod, če bi Vi poznali smer v katero se Vas tira, potem bi tudi Vi opravljali službo s podvojeno silo, kajti spoznali bi nevidne niti kapitalizma, ki Vas potom nacionalizma vpregajo v težki voz, katerega mu naj vlečejo vsi delavni sloji. Vem, da me ne razumete in to tudi ni mogoče zahtevati, če pa imate voljo, potem Vam bom dal pomočkov, potom katerih boste sami našli pravo pot«. Moževa starost mi je imponirala in neki do tedaj neznan čut se mi je pojavil v glavi. Rekel sem mu naj mi prinese kar ima in zazšla sva se.

Pasivni odpor je bil končan in moj znaneec se je zglasil pri meni, oprtan s celim zabojem. Prinesel mi je 7 letnikov »Eisenbahnerja«, tistega Eisenbahnerja, o katerem so vedno moji tovariši trdili, da je pisan za nerazsodne ljudi. Vse članke, ki se mu zdé važni ima začrtane z rdečim svinčnikom. Ker moža nisem hotel žaliti, sem mu prtljago odvzel ter mu obljubil, da se je poslužim.

V resnici tega seveda nisem mislil. Toda usoda mi je že prvo noč potisnila v roko list iz leta 1906, v katerem sem na prvem mestu našel dr. Ellenbognov zakonski načrt, ki me je jako zanimal. Pregledal sem površno še več števil in priznati Vam moram, da sem bil takoj prepričan, da so me moji tovariši bodisi vedoma ali pa nevede varali. Spoznal sem takoj velikansko razliko med našim praznim časopisjem in stvarno ter strokovnjsko pisavo »Eisenbahnerja«. Pri ljubil se mi je. Čital sem doslej vse važne spise v zadnjih sedmih letnikih, ter prišel do zaključka, da je najbrže poleg čtiva v Eisenbahnerju tudi še drugih snovij, ki služijo v spoznavanje socializma. To je tudi povod da se obračam do Vas s prošnjo, da mi prijazno naznanite vire, kjer bi si lahko poskrbel velezanimivega čtiva. V prijetni nadi, da moji želji ustrezete in mi morda v »Listnici uredništva« odgovorite, se Vam v naprej najiskreneje zahvaljujem kot Vaš bodoči sodrug I. T.

Dolenjska železnica je pravcata pastorka tržaškega ravnateljstva in to v vsakem oziru. Osojba primanjuje na vseh koncih in krajih in če prav se promet vedno bolj razvija in toraj službene zahteve naravnim potom naraščajo, vendar tega ne vpoštevajo nihče, ki bi bil v to poklican. Najžalostneje so seveda razmere čuvajev. To so bitja, katerim uprava ne privošči niti najmanjši kosček človeškega življenja. Te uboge pare imajo po 6 do 8 kilometrov v nadzorstvo dodeljene proge in nihče se ne briga, kako naj opravljajo to naporno službo, da bi ne prišli s kaznijo v dotiko. Počitek je tako minimalen, da nikakor ne zadostuje in v poseben poboljšek se je čuvajem enostavno odvzelo *odmorni dopust*, kateri je vendar vsem uslužbencem v službenem redu zajamčen. Ker bi vendar tudi čuvaji radi vedeli, kdo tako očetovsko zanje skrbi in jim krati najprimitivnejše pravice, zato bi bilo dobro, če bi tržaško ravnateljstvo, ki vtika svoj nos povsodi, kjer morda ne bi bilo treba, tudi pokazalo nekaj več zanimanja za razmere, ki vladajo na dolenjskih železnicah.

Prizadeti.

Domače vesti

»**Narodni delavec**«, glasilo slovenske žolte organizacije, je prineslo 2. septembra t. l. pod zaglavljem: »Pravovarstvo socialdemokratskih železničarjev« dopis, ki je ni le nesramen vsled perfidnosti s katero dopisun strupeno sika proti splošnemu pravovarstvenemu društvu kakor tudi proti njegovemu tajniku Josipu Kopaču, temveč tudi zlagan. Prav po hinavsko natolcuje brezobzirnost vodstva napram svojim članom v zadevi pravovarstva. Društvo slovenske žolte organizacije Z. J. Ž. katero sprejema v svoje vrste notorične sleparje in tatove društvenega denarja, bi imelo najmanj pravico se zgražati in prebucivati splošni železničarski organizaciji, da ne skrbi za svoje člane in da se boji zameriti direktorjem, ker za tako nerodno in neverjetno bajko niso pristopni niti člani žoltih organizacij, ki so s svojim pristopom dokazali duševno plitvost.

Nek čuvaj z imenom Švab iz istrske proge je prišel še za časa službovanja vpokojenega dvornega svetnika Ruffa v tajništvo v serho posredovanja, ker je baje vpokojen radi neozdravljive bolezni. Ker je bil dotičnik član centrale, kar je s svojo društveno knjižico dokazal, je šel sodrug Kopač rade volje na direkcijsko posredovanje. Dokazalo se je potom aktov, da je njegova vpokojitev že rešena stvar, ker ni v zato določenem času vložil priziv proti vpokojitvi. Gospod dvorni svetnik Ruff, kateremu se je čuvaj smilil, je posegel v žep in mu je dal nekaj goldinarjev. Obljubil pa je tudi, da bode čuvajevo zadevo natanko preiskal in potrebno uredil. Gospod progni mojster Mühlberger, katerega je čuvaj Švab obdolžil, da je zastavil prošnjo za njegovo vpokojitev

s ponarejenim podpisom, je dobil nalog tožiti čuvaja Švaba, kar je ta tudi storil. Ko je Švab zvedel, da ga progni mojster toži, je prišel nekega dne v Trst in prosil za pravovarstvo. Ker v pravnih zadevah ne odločuje tajništvo, temveč pravni odsek centrale na Dunaju, je sodrug Kopač takoj pisal na centralo v zadevi Švabovega pravovarstva, — njemu pa naročil, da nas takoj obvesti, kadar se vrši tozadevna sodnijska obravnava. Na večer pred obravnavo dobi sodrug Dr. Šolar brzojavno obvestilo, da se vrši prihodnje jutro v Rovinju obravnava. Ker v tem kratkem času ni bilo mogoče nobenemu tržaškemu odvetniku priti k obravnavi v Rovinj, mu je sodrug Dr. Šolar takoj naznanil, da si naj vzame odvetnika v istem kraju na društven račun. Sodr. Kopač mu je pisal še posebej pismo v katerem, čuvaja Švaba pozivlja, da takoj naznani izid te obravnave, — kar pa čuvaj Švab ni storil in če ne bi bili čitali v »Narodnem delavcu«, da je Švab pri prvi obravnavi dobil štiri tedne zapor, ne bi vedeli sploh ničesar o izidu te tožbe.

Sodrugi Kopač ni nikdar pozneje s Švabom govoril še manj pa mu je izjavil, da se on ne more radi njega direktorji zameriti. Naša organizacija ima čisto druge cilje kakor jih imajo slarkokazi in nekateri notorični sleparji žolte organizacije. Voditelji naše organizacije se niso bali zameriti nobenemu, tudi takrat ne, ko so dični narodni roditelji raznim postojenačelnikom lizali pete.

Naši člani, ki so čitali lažnjivega kljukca »Narodni Delavec«, si lahko naredijo sodbo o pravicoljubnosti narodnih krumirjev.

Naročila državno-železniške uprave za leto 1911. Železniško ministerstvo je obvestilo (seveda še ne obvezno) prizadele tovarne, da bodo državne železnice rabile prihodnje leto 134 strojev in 119 tenderjev v skupni vrednosti 17.5 milijonov kron, nadalje 441 osebnih voz, 130 službenih in 920 tovornih voz, skupaj toraj 1491 voz v vrednosti okrog 15 milijonov kron. Obvezno se bo te potreščine naročilo še le tedaj, ko bo tozadeven kredit dovoljen in tudi za pokritje kredita poskrbljeno. Ta opazka bi bila popolnoma nepotrebna, če bi se državne železnice nekoliko bolj prilagodile trgovskemu duhu in izgnale iz svoje uprave nepotreben in pretiran birokratizem, ki je vir nezdravih s deficitom računajočih razmer. Ker se je pa tovarnam že rnaprej naznanilo bodoča naročila, bodo lahko s tem računale in pravočasno potrebno ukrenile, porazdelile bodo pa lahko tudi delo tako, da bodo imeli delavci za celo prihodnje leto dela.

Če se stopi psu na rep, zacvili. Tako cvili in se zvija »Narodni delavec«, ker smo ga v zadnji številki našega lista prav pošteno prijeli radi njegovega bahanja s uspehi, katere je osojbu priborila naša organizacija. Klaverno si skuša prilastiti vse te naše uspehe, ki smo jih dosegli brez pasivnega odpora že dne 15. septembra med tem ko je Z. J. Ž. pricapljala v pasivni odpor šele, ko je bil že končan in ko so naši uspehi bili objavljeni v strankinih glasilih (glej »Arbeiterzeitung« in »Arbeiterwille« z dne 16. septembra t. l.)

Zdaj pa naj še poreče kdo, da so res žolte organizacije dosegle te uspehe s svojo komedijo dne 20. septembra.

Ker je laž »Narodnega delavca« tako očitna, da se jo lahko kar prime, se v to nadalje ne spuščamo. Omenimo le še najdebelejšo laž med vsemi drugimi prav debelimi in sicer že raditega, ker »Nar. del.« trdi, da nam tukaj ne gre tako gladko izpod peresa. No pa oglejmo, če gre ali ne! »Nar. del.« trdi, da je za progne delavce žolta Z. J. Ž. dosegla zvišanje minimalne dnerne plače za 30 vinarjev. Res je to lepo zboljšanje, toda bodimo odkritosrčni in priznajmo uspeh tistemu faktorju, ki ga je tudi res povzročil. Pri tem uspehu je žolta Z. J. Ž. tako nedolžna kakor nororojeno dete in niti od daleč nam ne

pride na misel jej kaj takega podtikati. Ta uspeh je dosegla kolera, in sicer kolera na Ogerskem.

Pisali smo že svoj čas o potemkinovi vasi, katero je postavil veleum Škrjanec ob Miramarski cesti. Znano je tudi vsem železničarjem, da imajo Hrvatje prosto vožnjo in da se peljejo vsako soboto domov po živila.

Ker so se pa na Ogerskem pojavili slučajji kolere in v tem slučaju ne bi smeli delavci več nazaj priti, druge pa južna železnica težko dobi, je bila uprava prisiljena, za 30 vin. zvišati mezdo Hrvatom. Ker pa Hrvat več prihrani, če se pelje domov po živila, je večina raje šla v domovino, ker tudi tista potemkinova vas ob Miramarski cesti je morala, zginiti in delavci bi si morali najeti redna stanovanja.

Torej tudi to, kar so delavci pridobili vsled kolere, je uspeh »žolte« Z. J. Ž., ki je prišla k skledi, katero so drugi napolnili, da tam prav čersto zajema.

Le to naj še omenimo, da je »Nar. del.« nekatere uradniške zahteve razglasil za delavske, to pa menda le »radi lepšega« in pa da ima vsaj kaj več pisati, ker če mu mi ne oskrbimo gradiva, ga itak nima, da bi polnil svoje zevajoče predale. Ker mu pa vsakikrat resnico povemo, ne more drugače, nego da si pomaga z lažjo.

Železničarji pa iz tega razvidijo, kdo je tat tujih uspehov in kdo se kili z parovim perjem. Da, da, tista sraka je v ulici Lavafoio doma.

Radi predolgega jezika se je dne 28. oktobra t. l. moral Škrjanec, dika Z. J. Ž. zagovarjati pred okrajnim sodiščem v Komnu. Imenoval je namreč na shodu v Nabrežini sodr. Kopača lažnjivca, za kar mu je sodnik prisolil 60 kron globe, oziroma 7 dni zapor in povrnitev sodnih stroškov v znesku kron 128.50.

Ta tragikomičen junak Z. J. Ž. bo morda v bodoče vendar opustil blatenje raznih zaslužnih sodrugov.

Izpred sodišča. Dne 28. septembra t. l. je končala pred c. kr. okrajno sodnijo v Kanalu pravda o kazenski stvari Josipa Vales tamošnjega prognega mojstra, proti Francetu Cerar, Alojziju Jonke in Tomažu Dobrila, radi prestopka razšaljenja časti. Gospod Vales je namreč vložil proti Cerarju in Jonku ovadbo, češ, da sta meseca aprila t. l. po progi širila vest, da je on o volitvah v stanovsko zavarovalnico proti nezgodam, glavnicu njemu podrejenih delavcev sam spopolnjevati ter sam podpisoval njih sprejem, da delavci sploh niso volili, ker jim ni vročil glasovnic.

Med pravdo sta se imenovana obtoženca sklicerala v prvi vrsti nato, da sta zvedela o tem nekorektnem postopanju zasebnega tožitelja po čuvaju Tomažu Dobrila iz Kanala, vsled česar je zasebni obtožitelj raztegnil ovadbo tudi na tega slednjega. Obtoženci so nastopili dokaz resnice, v drugi vrsti pa so se sklicerali na dobro vero, kar jim v tem slučaju, ko gre za njihove materialne in še več za ideelne interese, zadostuje za oprostitno razsodbo.

Dokazalo se je v pravdi, da je gospod Vales o priliki imenovane volitve vplival na tak način na volilce, njemu podrejene delavce, da se nikakor ne more reči, da svoje volilne pravice niso izvrševali pod njegovim vplivom. Do sedaj je konstatirano, da je gospod Vales v svoji »vni« prilepljal na glasovnice listke s tiskanimi kandidati N. D. O. to je slovenske narodne meščanske stranke, ne da bi jim gospod Vales povedal imena kandidatov tako, da »volilci« sploh niso vedeli koga volijo. Tudi je še dokazano, da ni dal glasovnic vsem upravičencem, kar je bila njegova dolžnost in dasi mu je bilo to mogoče storiti. Zadrževalo se je rekviriranje volilnega operata, v serho dokaza resnice inkriminiranih dejanj.

Toda čudno! Ni jih bilo dobiti ne od tržaškega ravnateljstva ne od dunajskega, to slednje je trdilo, da jih nima, ali pa

da so se **izgubili**, tržaško ravnateljstvo pa je reklo, da jih je odposlalo na Dunaj. Predlaganih je bilo še več drugih priči, v dokaz resnice obtožencev govorci, toda sodnik je ta dokaz zavrnil, češ, da mu je stvar pojasnena ter vsled velikega strahu klavernih izpovedb zaslišanih prič tožiteljevih obsodil obtožence vsakega na 40 K globe ter na povračilo pravnih stroškov.

Proti tej razsodbi so obtoženci prijavili vsklic in bo zato imelo zadnjo besedo še c. kr. okrožno sodišče v Gorici.

Za danes o stvari ne zgublamo več besed; rečemo le toliko, da se oni smeje najbolj, ki se smeje zadnji.

S poročilom smo čakali do danes, ker smo hoteli počakati, da pridejo najpreje narodnjaki s svojimi lažmi, ker drugega nismo pričakovali. Pripovedovali so o zaporni kazni 4 dni in o plačilu pravnih stroškov v znesku 1300 K itd. Stroški do sedaj še sploh niso bili odmerjeni in se bo srota istih določila šele tedaj, ko bode razprava končana v drugi instanci. Gotovo, če se ne more povedati resnice, se po gestu nekaterih mora pisati laž, kar je posebno v zadnjem času že navada »Narodnega delavca«.

Otvoritev železnice Friedberg - Aspang. Godba je svirala, topiči so pokali in pelje se je razlegalo, ko je dne 12. p. m. ob 10. uri dopoldan pripeljal lično okrašen vlak prvič iz Friedberga v Aspang. Prizadele občine so same priredile slavnostno otvoritev, ker se ravnateljstvo državne železnice z ozirom na nesrečo v Rottenmanu ni vdeležilo slavnosti. Govorilo se je in hvalilo vse nemogoče. Hartberški župan je govoril kar cele tri četrt ure in opisoval vse težkoče, ki jih je bilo treba premagati predno je bila gradnja železnice zagotovljena.

Posegel je tako daleč v preteklost, da se je pečal celo s cesarjem Rudolfom in starimi Rimljani. Seveda ni pozabil kaditi, kakor je sploh pri takih slavnostih običajno, ministrom, kompetentnim oblastim, stavbenem vodstvu in podjetnikom. Samo na eno skupino je dobri mož popolnoma pozabil, namreč: na delavce. Tistih, ki so žrtvovali svoje zdrave ude, ki so za beraško plačo zapostavili vse svoje sile v kulturno delo, se ni spomnil, niti izraza »delavec« ni rabil.

Če bi se vpošlevalo njegov govor, bi morda kdo mislil, da so železnico gradili sami inženirji in podjetniki, kar je pa seveda precej oddaljeno od resnice. Meščanski špijarji vseh strank so mu brezmišlno pritrdjevali ter hajlati, delavci pa, ki so ustrvarili mogotno tvorbo so smeli svečanosti prisostvovati le od daleč in živ krst se ni zmislil nanje.

Koliko se je pri gradnji te železnice grešilo na življenje in zdravje delavcev, vè le tisti, ki je sam med njimi delal in bil sam z njimi vred osleparjen. Živo se še spominjamo lanske stavke, ki so jo uprizorili obdelovalci kamenja, ker se jih je na najnesramnejše načine sleparilo in goljufalo. Oblasti so bile gluhe in slepe, kjer bi imele nalogo čuvati koristi delavcev, precej pa so jim postavile bodala in puške na prsi, če so delavci le nehalno glasneje protestirali proti lumparijam, katerih žrtve so bili le oni.

Dne 12. oktobra so se peljali prvič tovarnarji in veleposestniki, visoki državni in železniški uradniki po progi, katero so zgradili inženirji in delavci. Je-li prišlo komu na misel, kako bodo ti trpini preživeli svoja stara leta? Težko! Na brezskrbni bodočnosti se sladko počiva, radilega se je in se še danes govori o strganih ciganih in brezskrbnih barbarih. To je prokletstvo dela; ono pač vstvarja bogastvo in izobrazbo, vstvarilo je tudi novo železnico in za koga? Za bogate in mogočne tega sveta! Za delo pa ostane le žalost, beda in revščina.

Tak je naš najpopolnejši in najsve-tejši gospodarski red.

Pri gradnji otvorene železnice se je ubilo 18 delavcev in več ali manj ponesrečilo pa 1600, vse vsled pretirane ozko-srčnosti kapitalističnega denarnega žaklja, ki ni dovolil potrebnih sredstev v nabavo varstvenih naprav, dobrovedoč, da se itak drugi ne bo ponesrečil, kakor umazana delavska para.

„Delavski Dom“ v Trbovljah se je slavnostno otvoril v nedeljo, dne 23. oktobra t. l. Vreme sicer ni bilo ngodno, a vkljub temu je slavnost jako lepo uspela. Ob 9. uri predpoludne je bil na kolodvoru sprejem gostov, ki so dospeli iz raznih krajev, ob 10. uri pa na prostoru za »Delavskim Domom« ljudski shod na katerem -so govorili sodrugi Josip Kopač iz Trsta, Etbin Kristan iz Ljubljane, Ivan Straus iz Idrije in Miha Čobal iz Zagovarja.

Popoldne je bila zabava v »Delavskem Domu«, ki je bil do zadnjega kotička poln. S trboveljskimi sodrugi vred se veselimo novega »Delavskega Doma«, ki nam kaže, kaj zmore složnost delavstva. Sodrugi v Trbovljah pa naj spodbuja še k večji vztrajnosti v bojih za naše pravice.

Tetki »Edinosti« posvetimo v prihodnji številki par vrstic, ker ona zna tako debelo lagati o delovanju personalne komisije. Še bolje pa si zna privajati predloge stavljenе od naših sodrugov in v tem vrlo tekmuje z »Narodnim delavcem«.

Zmaga francoskih železničarjev.

Kar je vsak poznavalec francoskih razmer takoj početkom železničarske stavke vedel, to se je do zadnje pičice izpolnilo. Če toraj trdimo, da so stavkujoči zmagali, potem ne mislimo s tem zmage v smislu stavljenih zahtev, marveč smo prepričani, da bo ravno železničarska stavka odprla francoskim delavcem oči, da so njih dose-danja pota bila napačna in to je velepo-membna zmaga, ki bo tudi na Francoskem povzročila popoln preobrat v strokovnih organizacijah. Kakor je splošno znano, doslej na Francoskem sploh ni bilo mogoče v obče govoriti o strokovnih organizacijah. Kar je imelo delavstov na razpolago v obrambo svojih stanovskih interesov, so bile nedisciplinirane organizacije pod vplivom anarhistov in sindikalistov, kateri pa stoji na stališču, da delavske organizacije ne potrebujejo pol-nih blagajn in tudi ne discipliniranih članov. Kako napačni so ti nazori, se je že opetovano pokazalo, nikoli pa ne na tako drastičen način, kakor povodom zadnje stavke.

Nade anarhistov in sindikalistov, da zado-stuje, če dobro obiskani shodi proklamirajo stavko in da odločen nastop potegne mase v gibanje, so se popolnoma izjalovile in krat-kovidneži so se morali prepričati, da njih taktika ni le slaba, temveč da zahteva tudi težkih, a nepotrebnih žrtv. Pa ne samo to. Ta taktika je omogočila tudi znanima rene-gatoma Briandu in Millerandu nezasluženo slavo, skatero ju obdaja ves kapitalističen svet. Že dejstvo, da sta ta dva politična sleparja nekoč igrala v francoskem delav-skem gibanju važno ulogo, že to dejstvo dokazuje, da vse tamošnje razmere niso tako kakor bi morale biti, če naj bi bile proletarijatu v korist. Vzlic temu je pa dobro, da se je »socialistična« Francoska vlada po-kazala v pravi luči in s tem delavstvu po-kazala pot, na katero ima kreniti. Dne 18. oktobra je naznanilo ministrstvo za javna dela, da je železničarska stavka končana in se vrši promet normalno. Ravno istega dne

ob 2. uri zjutraj je pa tudi vodstvo stavke sklenilo železničarjem priporočiti, da se vr-vrnejo na delo in da izda spomenico v kateri bo obrazložilo vzroke tega sklepa.

Stavka je toraj končana, promet se vrši redno in aprovizacija Pariza in drugih večjih mest ni več v nevarnosti.

Ostalo pa je nekaj, kar je morda bilo najvažnejše pri tej stavki ne samo za fran-coske železničarje, temveč za delavstvo ve-soljnega sveta. To so nauki, izvirajoči iz tega zgodovinskega boja.

Že prej smo omenili, da je bila organi-zacija stavke nepopolna, da ni bilo denarnih sredstev, ki so neobhodno potrebna v takih bojih na razpolago in da v prepotrebni dis-ciplini niti govora ne more biti. Poleg tega pa tudi ne smemo pozabiti, da tudi ta ne-disciplinirana organizacija, ki je stavko povro-čila, ni bila enotna. Bila je koalicija več organizacij, katerih vsaka je svojim potom izobrazevala svoje člane brez skupnih na-vodil in ciljev. Šele sila časa jih je združila in zato je bil polom vnaprej gotov.

Tudi mi avstrijski železničarji bi imeli dovolj vzrokov izvajati potrebne konsekvence iz skušenj, nabranih v francoski stavki. Ravno pri nas in posebno v novejši dobi je zašla v železničarske vrste nevarna epidemija raz-dvojevanja, katere posledice gotovo ne bodo izostale in katere deloma že danes čutimo.

Francoska vlada je ubila stavko z naj-brutalnejšimi sredstvi, ne oziraje se na to, da je na Francoskem pravica stavkati za-konito zajamčena. Nekdanji »socialisti« Bri-and, Millerand et consortes so bili, ki so v tla teptali zakonske določbe. Kaj še-le čaka nas, če ne bomo pripravljeni? Mar mislijo avstrijski železničarji, da je avstrijska vlada spala, ko se je bil na Francoskem velevažen gospodarski boj? Mar mislijo, da avstrijska vlada in meščanske stranke niso sledili boju z morda večjo pozornostjo nego železničarji sami? Take misli bi bile seveda jako naivne in da je to res, nam bo pokazala že naj-bližja prihodnost.

Vlada in meščanstvo hrepeni po tre-notku, da vsaj železničarjem in državnim uslužbencem odvzame koaličijsko pravo in izkušnje francoskega boja ji bodo nudile po-trebnih argumentov.

Železničarji, uvažujte tudi francoske iz-kušnje, zapodite iz svojih vrst od kapitali-stov plačane narodnjaške in farške lškarjote, ter delujte v skupni organizaciji, da se pri-pravimo za neizogibne bodoče boje, kajti le v edinosti je moč. Ker te francoski železni-čarji niso poznali, zato je bila zmaga ne-mogoča.

Posledice uradniškega pasivnega odpora.

Grožnje uradništva toraj niso ostale brez posledic. Mi smo sicer v prvem trenutku računali z razburjeno krvjo gospodov in nismo njih groženj smatrali resnim, ker smo bili mnenja, da bodo gospodje kmalu spoznali nesmiselnost svojega početja in ker umevamo stališče, v katerem so se gospodje nahajali. Bilo je prvič, da so izstopili iz vzgojene brez-brižnosti in vstopili v resno življenje naše kapitalistične družbe. Kakor je dete, ki prvič poskuša hoditi, neokretno in pade, tako smo presojali prvi korak uradništva iz lastne skušnje. Povsem se tudi nismo varali, kajti danes so se odprle marsikomu oči in odprl se mu je obzor v rajskem blišču svobode. Umetno k tlom tiščeče sponе duševne od-visnosti so strgane in po svobodi hrepeneče se vzdigujejo glave posameznikov, ter rado-vedno zro v nov, jim doslej nepoznan svet. Tisti ideali, katere so še pred nedolгим sma-trali nesmiselnim utopijam, so danes dejstva, od katerih nas morda loči le še kratek pe-denj časa. Toda vsem se oči še niso odprle in tega tudi nihče ni pričakoval. Kommt Zeit — kommt Rat — je še vedno istina, s katero računa tisoče in tisoče ljudi. Eden onih, ki je tudi zamudil odrešilen trenutek, je inženir južne železnice v Mürzzuschlagu

gosp. *Hohenberg*. Ta mladi gospod je smatral v razburjenju ušle grožnje resnim in po njih si je tudi uredil svoje postopanje napram podrejenim uslužbencem. In kaj se je zgodilo. V sredo, dne 12. oktobra t. l. je dobil naš bratski list »Arbeiterwille« sledečo brzojavko: »Danes popoldan so zapodili kurilniški delavci inženirja *Hohenberga*. Vzrok je sledeč: Ze dalje časa so se pritoževali kurilniški delavci pri strojnem ravnateljstvu, da kurilniško vodstvo (načelnik kurilnice in inženir) postopa z delavci nedostojno. Vse pritožbe pa doslej niso imele uspeha. Od pasivnega odpora so šikane postale take, da delavstvo ni imelo več miru. Na eni strani se jih je priganjalo, na drugi pa so britko trpeli pod pritiskom akorda in upravnih odredb inženirja *Hohenberga*. Zaupniki so se trudili, da napravijo red, toda bilo je zaman. Danes ob 4. uri popoldan je nezadovoljnost prikipela do vrhunca. Pri kurilniškem vodstvu se je zahtevalo takojšno odstranitev inženirja. Poklicalo se je kurilniškega načelnika *Dlouhyja*, ki se, vzlic temu, da je na dopustu, klati vedno okrog kurilnice. Po razpravah ki so se vršile, je zahteval inženir *Hohenberg*, da se ga nadomesti. Odgovorno za ta dogodljaj je strojno ravnateljstvo, ki se bo sedaj menda vendar vzdramilo in odredilo, da se zadeva preišče«. Organizirani delavci so torej napravili popolnoma enostaven račun in z njim upravi dopovedali, da so si v svesti svojih dolžnosti, da pa nikakor ne bodo prenašali nepotrebnih šikan nadutih uradnikov.

Kar so napravili kurilniški delavci v Münzruschlagu, to bi najbrže napravili tudi delavci drugih postaj, če bi se more biti komu zljubilo začeti z nasiljem.

Zahteve strojevodij v avstrijskem državnem zboru.

Kakor je splošno znano, je avstrijsko strojno osebje pred 12. leti na I. kongresu v Pragi formuliralo svoje zahteve. Od tistega časa se je že marsikaj preuredilo in nekatere stvari, kakor n. pr. končna plača, so že prekosile tedanje zahteve. Seveda doslej le na papirju, kajti v resnici še danes nihče ne uživa določeno končno plačo. Pozabiti pa ne smemo, da tedanje skromne zahteve strojnega osebja današnjim razmeram nikakor več ne odgovarjajo, ker je v tem času draginja življenjskih potrebščin dosegla tako višino, o kareri se pri tedanji sestavi zahtev nikomur niti sanjalo ni.

Toda ne spuščajmo se v splošnosti, temveč oglejmo si raje nekoliko bliže predlog in povejmo, kaj mislimo o njem.

Gospodje inženir, drž. poslanec *Neumann* in tovariši, so vložili v državnem zboru predlog glede predpisov, ki so merodajni za vsposobljenje kandidatov za strojno službo.

Predlog, katerega dobesedno objavljamo, se sklicuje na sklepe I. kongresa strojevodij in kurjačev v Pragi. V obče odgovarja pač predlog splošnim željam strojnega osebja. Kdor ga pa temeljito prouči, se ne mora znebiti misli, da zasleduje namene, gotovo pa je, da je sicer navidezno neznačajna zadeva za bodočo generacijo velevažnega pomena. Ena najvažnejših točk je namreč v originalnem zapisniku vse drugače zabeležena kakor v predlogu in zato je opravičeno mnenje, da se je to *namenoma* zgodilo.

Preplog se glasi:

Predlog poslanca Neumanna in tovarišev glede novoureditve predpisov za usposobljevalne skušnje strojevodij.

Strokovno naobraženi strojevodje se imajo večkrat, in to posebno pri malih in tovarniških železnica, boriti proti konkurenci elementov, ki se izpopolnjujejo iz najraznovrstnejših strok, brez potrebne strokovne naobrazbe postajajo strojevodje in ker prodajajo svojo delavno moč pod ceno in imajo tudi nižje družabne zahteve in tako otežkujejo obstanek pravih strokovnjakov, ki seveda ne morejo dobiti vsi službe pri državnih in velikih privatnih železnica. Ta žalosten pojav pa ni nevaren le interesom posameznika, temveč celotnemu stanu stroje-

vodij, ki so vedno stremili po zmožnosti in stanovski časti. Ta pojav je pa poleg tega tudi važen za splošne interese, kajti danes se zahteva od strojevodij, z ozirom na razvijajočo se tehniko in naraščajoči promet, odgovorno službo in postrežbo stroja v veliko večji meri nego prej.

Vzrok temu so pred vsem veljavni predpisi o pripuščanju kandidatov k vsposobljevalnim skušnjam za strojevodje in skušnje same. Ti predpisi omogočujejo vsakomur, kdor le hoče in bodisi katerekoli stroke, da napravi skušnjo za strojevodjo, včasih celo brez da bi se kontroliralo, če je dotičnik napravil vsaj predpisano prakso.

Dostikrat je narejena skušnja odvisna od slučajnosti, kakor od osebnega razpoloženja izprašujočih organov, od naključja itd.

Tozadevni predpisi so obelodanjeni v ministerijalnem odloku z dne 15. julija 1891 d. z. št. 108. V enem poznejših odlokov in sicer pod št. 45.679 iz leta 1900 se pa predpisuje vsakemu aspirantu za mesto strojevodje, da ima pred, ali pa ob enem s skušnjo za oskrbo stroja tudi napraviti skušnjo za oskrbo kotla, ker sestoji lokomotiva iz stroja in kotla. Če je te skušnje napravil s povoljnimi vspehom, potem je opravičen prevzeti samostojno vodstvo stroja.

Po § 1. in 3. gori imenovanega odloka iz leta 1891. mora, kdor se prijavi k skušnji za strojevodjo, izpolniti 18. leto svoje starosti, biti mora treznega in zaupljivega značaja, kar ima navadno potrditi predstojnik občine, v kateri stanuje prosilec in dokazati mora, da je šest mesecev praktično sodeloval pri oskrbi kotla, odnosno stroja pod nadzorstvom v to opravičenega strojevodje.

Ta doba se pa lahko skrajša. Vse te določbe so na vsak način nezadostne. Če naj se po napravljene skušnji zaupa novincu lokomotivo in odgovornost za življenje in premoženje, potem je starost 18 let vsekakor prenizka, ker ni pričakovati, da bi imel tako mlad človek pravo smisel za odgovornost, pa tudi ne potrebne samozvesti in izkušnji, ki so za strojevodjo neobhodno potrebne.

V obrtnih in tovarniških podjetjih, ki so pod nadzorstvom obrtnega reda, se učenec šele z 18. letom izuči, postane pomočnik, dela pod nadzorstvom starejšega in izkušnega mojstra ali delovodje in njegovo delo navadno ni pol tako odgovorno, kakor ono strojevodje. Tudi druga zahteva treznosti in zaupljivosti se da težko le s spričevalom občine dokazati, kajti v največ slučajih predstojnik kandidata niti ne pozna in mu toraj lahko ravno nasprotno potrdi. Le daljše opazovanje in bliže poznanje prosilca bi lahko bilo podlaga objektivnemu spričevalu.

Popolnoma nezadostna je zahtevana praksa in sicer ne le glede dobe, temveč tudi glede kvalitete. Skoro v vseh delih človeškega dela, kjer se ima zmožnost dokazati s skušnjo, je pred skušnjo določena daljša učna doba, ali pa vsaj praktično delo v dotični stroki in sicer pod javno kontrolo. Vzrok temu je prepričanje, da skušnja sama po sebi še nikakor ne jamči potrebnih zmožnosti, kar je tudi popolnoma pravilno in po izkušnjah dokazano.

Gori navedeni pogoji za dopust k skušnji za strojevodjo provzročajo, da se vsakdo javlja k tem skušnjam. Navadno se zgodi tako-le: Ljudje vseh mogočih strok, ki morda iz lastne krivde ali pa vsled nesrečnih slučajev ne morejo dobiti službe v stroki kakor tudi ljudje brez posla iščejo in najdejo delo kot dninarji posebno pri stavbah, regulacijah itd. Pri tem delu prihajajo večkrat v dotiko z malimi stroji, katerih se podjetje poslužuje in če so le nekoliko ročni, kaj lahko pridejo k stroju kot kurjači. Pri opravljanju teh poslov se nekoliko seznanijo s konstrukcijo in mehanizmom, dobe željena spričevala, da so res šest mesecev opravljali službo kot kurjači in s tem izpričevalom hite skušnji, da pozneje lahko ponudijo podjetju svojo delavno moč kot strojevodje, seveda za vsako poljubno ceno.

Izpraševalni komisariji sami so z nami edini v mnenju, da so predpisi za skušnje strojevodij popolnoma nezadostni in da bi moral biti vsak strojevodja tudi izučen strojni klju-

čavničar, poleg tega bi pa moral še dokazati da je praktično delal kot ključavničarski pomočnik v takih podjetjih, kjer se je delalo železniške stroje in železniške vozove. Dokazovati bi pa vrhu tega še moral, da je obiskoval obrtno nadaljevalno šolo, kjer se je teoretično izobraževal v stroki, ali pa da je absolviral specialni kurs za oskrbo parnih kotlov in parnih strojev. Po našem mnenju bi se pa morala skušnja reformirati in sicer ne samo glede predmeta, temveč tudi glede načina izpraševanja. Posebno kar se tiče zadnjega, ne odgovarja sistem izpraševalnega komisarija, nasprotno naj bi se uvedlo izpraševalne komisije sestojee iz tovarišev in v njih naj bi bili zastopani tudi strojevodje.

(Konec prihodnjič.)

Šesti avstrijski strokovni kongres.

Minuli teden je zboroval na Dunaju v Delavskem Domu od 17. do 23. oktobra šesti avstrijski strokovni kongres. Kongres je bil velike važnosti za strokovno gibanje avstrijskega delavstva, zato ga je tudi posetilo toliko število odposlancev kakor nikdar poprej. Zastopane so bile vse narodnosti, zlasti mnogoštevilno Čehi. Slovenci se odposlali šest zastopnikov; dva iz Ljubljane, dva iz Trsta, enega iz Trbovelj in enega iz Zagorja.

Kongres je otvoril v ponedeljek dopoldne poslanec sodrug *Beer*, ki je pozdravil vse prisotne odposlance, zlasti inozemske goste in zastopnike posameznih dežel.

Nato se je javil za besedo tajnik strokovne komisije sodrug *Hueber*, ki je izpregovoril o sedanji draginji. Svaril odločujoče kroge, naj preveč ne izrabljajo potrpežljivosti ljudstva. Nato je predlagal sledečo

RESOLUCIJO.

Strokovni kongres povdarja, da se je vsled podražitve življenjskih potrebščin in stanovanj življenje delavskega razreda občutno poslabšalo.

To strahotno naraščanje ljudske bede je posledica splošnega razvoja kapitalističnega gospodarstva. Zasebna last delovnih sredstev ovira vse proizvodnjanje in ves tehnični napredek. Popolnoma nevravnano kapitalistično gospodarstvo je ustvarilo strašno dejstvo, da na eni strani ogromne množice delavstva nimajo dela in stoje stroji tiho, medtem ko na drugi strani nedostaje življenjskih potrebščin in morajo neštete množice stradati. Osredotočenje kapitala, razvoj kartelov in trustov povzroča, da se v kljub tehničnemu napredku dražijo življenjske potrebščine in se pomnožuje dobiček in moč denarnega kapitala. Kapitalistično izdelovanje stoji vsled tega v najostrejšem nasprotju z življenjskimi potrebščinami delavskih razredov. Ljudska beda ne bo prej izginila, dokler si delavski razred ne osvoji državne oblasti, odvzame kapitalistom gospodstvo nad delovnimi sredstvi in naređi delovna sredstva za last vsega ljudstva.

Dasi je draginja splošen pojav, ki temelji na kapitalističnem dražabnem redu, vendar se v Avstriji še poostruje s carinami življenjskih potrebščin, z indirektnimi davki, cenovno politiko železnic in zlasti s tem, ker se prepoveduje uvoz živine in mesa. Na svetovnem trgu jako

močno naraščajo cene živilom; toda na domačem trgu vlada še hujša draginja, ker se da vlada voditi od kapitalistov in agrarcev. Strokovni kongres torej pozivlja vse strokovno organizirane delavce, naj se udeležijo boja proti kapitalistično-agrarni draginjski politiki, naj pospešujejo združeno gibanje in naj tako organizira proletarski konsum.

Ker se je vsled podraževanja živil zmanjšala kupovalna moč zaslužka, mora zahtevati delavstvo višjih plač. Zvišanje plač pa morejo izsiliti združenemu podjetništvu le močne strokovne organizacije. Kongres zato pozivlja delavce, naj nevtudno nabirajo novih članov, naj pomnožujejo bojni sklad strokovnih zvez in naj izpopolnjujejo njih notranji ustroj. V okrepitvi strokovnih organizacij vidi strokovni kongres najizdatnejše sredstvo proti posledicam neznosne druginje.

Resolucija se je enoglasno sprejela.

Nato so se izvršile volitve v razne komisije, nakar so pozdravili kongres Huysmans [v imenu mednarodnega socialističnega tajništva, dr. Adler, Jaszaj v imenu ogrske socialne demokracije, Rauscher v imenu bosanske socialne demokracije. Nato je podal sodrug Hueber

poročilo državne strokovne komisije.

Vsak odposlanec je dobil tiskano poročilo o delovanju državne komisije. Poročilo se nanaša na veliko gospodarsko krizo, ki pa so jo strokovne organizacije dobro prenesle. Radi krize se je izdalo mnogo podpor; samo za brezposelno, potovalno in za podporo v sili se je izdalo 6.340.000 kron. Vendar pa se je v kljub krizi mnogo doseglo višjo plačo, 65.000 delavcev pa skrajšanje delovnega časa. Te številke jasno pričajo v veliki moči strokovnih organizacij. Avstrijske strokovne organizacije so se o ugodnih razmerah jako naglo razvile: samoobsebi je umevno, da so morale slabe razmere vplivati na razvoj v nasprotnem smislu. To se je v sedanjih hudi gospodarski krizi tudi zgodilo; izgubili smo 40.000 članov. Toda kriza že mineva in lahko vam povem veselo dejstvo, da zopet narašča število članov v vseh strokovnih zvezah razen dveh. Zlasti krepko se razvija naša mladinska organizacija. Poročati tudi moram, da smo nabrali ob času velikega švedskega izpora v Avstriji vsega skupaj 115.000 kron in smo jih odposlali švedskim tovarišem. Se na kratko o delovanju komisije. Imeli smo 106 sej in smo rešili 10.000 vlog. Glasilo strokovne komisije »Gewerkschaft« izhaja v 285.000 izvodih. Leta 1908 smo tudi izdali majhno knjižico, ki naj bi poučila delavce o našem strokovnem gibanju. Saj v Avstriji je dovolj takih lopovov, ki hočejo razdreti enotno delavsko strokovno gibanje s tem, da vedno obrekujejo in lažejo, kako zapravljamo delavski denar. Mi smo torej izdali tisto brošuro v vseh avstrijskih jezikih, okrog en milijon izvodov. Res so se takoj pokazali uspehi brošure; v kljub krizi je pristopilo mnogo delavcev svojim strokovnim organizacijam. Se nekaj o naših tajnikih in zaupnikih! Ta ali oni bo sicer dejal, da ne delajo dovolj naglo. Toda pomisliti je treba, kako so ti ljudje z delom vedno preobrojeni in da torej niso

mogli vsega opraviti tako, kakor si je kdo želel. Predstojništvo komisije mora priznati, da so storili njeni tajniki in zaupniki svojo dolžnost v polni meri.

Podal sem vam le kratko poročilo. Prosim vas, sodite pravično, in jaz upam, da boste priznali, da smo storili vse, kar je bilo v naši moči. (Živahno pritrdjevanje).

Nato je prišlo pregledniško poročilo, ki je našlo vse račune v najlepšem redu; komisiji se je dala zaupnica.

(Konec prihodnjic.)

Inozemstvo.

Stavka na egiptovskih železnicah.

Komaj so se pomirili opravičeno razburjeni duhovi francoskih železničarjev, ter s stisnjeno pestjo zopet povzeli delo, že poroča časopisje, da so se egiptovski železničarji naveličali prenašati brezobziren kapitalističen jarem. Stopili so v stavko in stavili so zahteve, s katerimi se bodo morale pečati ne samo železniške uprave, temveč tudi vlada.

V nižjih slojih človeške družbe toraj nevarno tli ali ta ne samo v posameznih državah, ali delih sveta, temveč povsod kjer ljudje bivajo. Ti pojavi dokazujejo, da se hitro bližamo kulminacijski točki kapitalistične družbe, katera brez vseh ozirov tepta človeštvo, misleč edino le na svoje zlato tele.

Res je, da se taki pojavi takoj uduše, vendar pa s tem ni nič pomagano, ker ogenj tem nevarneje tli pod umetno plastjo pušk in topov. V takih časih naj bi bilo delavstvo pripravljeno na vse in da ga razmere ne prehitijo, naj bi izpopolnilo in poglobilo svoj arzenal, ki ga v modernem delavskem gibanju imenujemo: organizacijo.

Združitev vseh švedskih delodajalskih zvez se je izvršila dne 29. junija t. l. v Štokholmu. Prizadeti so: švedska zveza delodajalcev, društvo ladjetesarjev in poljedelska zveza delodajalcev. Vse zveze skupaj štejejo okrog 5500 podjetnikov pri katerih je zaposlenih več nego četrt milijona delavcev. To novo zvezo bo vodil ravnatelj švedske zveze delodajalcev, Hjalmar pl. Sydow. Med drugimi se namerava uvesti tudi popolno delavsko štatistiko, sestaviti enotne temelje za sestavo pogodb z delavci in sploh urediti enotne razmere glede ureditve delavskih vprašanj.

Tudi ta zveza nas opominja, da ne smemo zaspati, medtem ko podjetništvo utrjuje svoje pozicije in da je naša najsvetejša naloga izpopolniti tudi našo moč in se pripraviti na končne in odločilne boje.

Razne stvari.

Proti podraženju mesa.

Ker je poljedelsko ministrstvo dovolilo uvoz 650 do 800 ton argentinskega mesa, je paroplovna družba Avstro-Amerikana najela angleški parnik »Wyan-dotte«, ki pride še meseca novembra v Buenos Aires. Meso že pride meseca decembra v Trst.

Konference.

V petek, dne 11. novembra 1910 ob 9. uri predpoldne se vrši na Dunaju v X. okraju v delavskem domu **državna konferenca** premikaškega osobja vseh avstrijskih železnic.

Dnevni red:

1. Zahteve premikaškega osobja.
2. Zaupniški sistem.
3. Raznoterosti.

V nedeljo, dne 13. novembra t. l. ob 9. uri predpoldne se vrši na Dunaju v X. okraju v delavskem domu **državna konferenca** vozovnih čistilcev vseh avstrijskih železnic.

Dnevni red:

1. Položaj vozovnih čistilcev na avstrijskih železnicah.
2. Posvetovanje in sklepanje o predlogih.
3. Organizacija in zaupniški sistem.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Dne 22. pr. m. se je v ulici Boccaccio 25 vršil javen društven shod skupine Trst III., o katerem poročamo natančneje prihodnjic.

Trst I. Dne 28. oktobra t. l. se je v »Delavskem Domu« v Trstu vršil dobro obiskan društven shod južnih železničarjev. Poročal je sodr. Kopač o zadnji konferenci delavcev južne in državne železnice, ki se je vršila v Ljubljani dne 16. oktobra.

Temu poročilu je sledila daljša debata, po kateri se je sprejela resolucija, ki vsebuje zahteve delavstva glede provizijskega sklada.

Izvolil se je na tem shodu tudi volilni odbor, ki ima nalogo izbrati in na prihodnjem občnem zboru predlagati kandidate za nov odbor skupine.

Ko se je rešilo še nekaj notranjih organizacijskih zadev, je predsednik zaključil shod.

Vršijo se sledeči shodi.

Dne 3. t. m. ob 12. uri opoldne se vrši v Kanalu sestanek čuvajev po § 2. z dnevnim redom:

1. Sestava predlogov za prihodnjo sejo personalne komisije v Trstu dne 25. t. m.
2. Raznoterosti.

Čuvaje vabimo tem potom, da se mnogoštevilno vdeležijo tega sestanka in jih pozivljamo, da svoje predloge takoj pošljejo tržaškemu tajništvu, da jih isto more pravočasno sestaviti.

Trst I. Dne 8. t. m. se vrši v »Delavskem Domu« v Trstu **redni občni zbor** krajevne skupine Trst I., z dnevnim redom:

1. Poročila: a) predsednika, b) blagajnika, c) kontrole.
2. Volitev novega odbora.

3. Bodoče naloge železničarske organizacije; poroča sodrug Kopač.

4. Raznoterosti.

K obilni vdeležbi vabi

Odbor.

Člani podružnice „Spodnja Šiška“ pozor!

Po sklepu odborove seje z 12. m. m. obveščamo tem potom naše člane, da bo od meseca novembra t. l. naprej društveni lokal podružnice »Spodnja Šiška« v hiši konsumnega društva za Ljubljano in okolico v Spodnji Šiški. Tamkaj bo odslej tudi društvena knjižnica na razpolago in sicer vsaki ponedeljek in petek od 6. do 8. ure zvečer. Želeti bi bilo, da se je člani pridno poslužujejo.

Vse informacije bodeta dajala istotako na omenjene večere sodruga Josip Udovč in Matevž Bugar, kar naj blagovole vpoštevati isti, ki rabijo kakoršnihkoli informacij.

Odbor podružnice „Spodnja Šiška“.

Člani uredništva.

J. T. v L. — Z ozirom na Vaš dopis, ki smo ga tudi v današnji številki objavili, kar nam gotovo oprostite, Vam priporočamo, da se glede slovenskega čtiva obrnete na »Delavsko tiskovno družbo v Ljubljani, Selenburgova ul. 6/II. — Prijazen pozdrav.

Vodstvom krajevnih skupin in vplačevalnic na znanje!

Kupone mesečnih doneskov je zložiti po jezikih in številkah in s spremnim listom pošiljati centrali.

Sprejemnici je z natančnimi naslovi izpolniti in omeniti, ali se naj pošilja list posamezno ali pa v zavoju. Sprejemnice je takoj poslati centrali in v prihodnjem računu obračunati.

Vsled tega se omejijo nepotrebne reklamacije, ker list zamoremo takoj poslati novo pristopnim članom.

Spremembe naslovov je naznaniti najkasneje 4 dni pred razpošiljanjem lista.

Pri prestopih od ene krajevne skupine k drugi je navesti člansko številko in prejšnjo krajevno skupino, kakor tudi novo člansko številko n. pr. N. N. Št. 50. krajevne skupine O. je prestopil k nam in dobi številko 70. Pri prestopih od bratskih organizacij se sprejemnica ne spiše, pač pa nam je v tem slučaju poslati staro člansko knjižico. Sprejemni in prestopni doneski se v tem slučaju ne smejo zahtevati.

Pri zastopih je naznaniti člansko številko in ime dotičnika.

Pri reklamacijah za list je vporabljeni nalašč za to prirejene tiskovine, na katerih je naznaniti krajevno skupino, člansko številko in ime dotičnika. Reklamacije so poštnine proste.

Pri spremembi številke se je sporazumiti z upravnistvom.

Agitacijske številke dobijo krajevne skupine in vplačevalnice le na izrecno zahtevo. Število izvodov določi upravnistvo.

Mesečni obračuni. Blagajnike krajevnih skupin in vplačevalnic nujno prosimo, da na položnicah vedno navedejo obračun, da jih zamoremo redno vknjižiti. Istotako prosimo, da se vsaki pošiljati kuponov takoj dodajo blagajniška poročila, da jih zamoremo primerjati.

V pojasnilo pa navajamo, da dobivajo člani centralnega delavskega odbora le tedaj povrnjene delegacijske stroške iz delegacijskega sklada, če je centrala sklicala konferenco ali pa posvetovanje.

Pozivljamo Vas toraj, da v vaši skupini izvedete sklep delegacijskega shoda.

Upravnistvo.

Strankin kolek, vžigalice in razglednice je založila goriška deželna organizacija. Koleki se prodajajo, kakor po navadi, komad po 2 vinarja, razglednice po 10 vin. Naročila je nasloviti na sodr. Josip Petejan v Gorici, ulica Tre Re št. 16.

Obračamo se na železničarje, da delajo nato, da se prodajajo strankine vžigalice v vseh tobakarnah in trgovinah, kamor oni zahajajo.

Lahko si jih pa naročijo tudi strokovne organizacije. Zavoj vžigalic (10.000 škatljic) stane franko na dotično postajo 115 kron 64 vin., plačljivo v 30. dneh.

Razume se, da se daje popust, ako se vzame večje število kolekov in vžigalic.

Kakor smo že objavili v eni prejšnjih števil našega lista, je deželna organizacija na Goriškem ustanovila Delavsko hranilnico in posojilnico, registrirano zadrugo z omejenim jamstvom, ki sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4½% od dne do dne, sprejema in izplačuje brez vsake odpovedi.

Ker so ta podjetja v korist delavstvu in stranki, opozarjamo železničarje, da se jih marljivo poslužujejo.

Kdor v razločiti dober
likér od slabega,
hoče imeti

želodčni likér

Po slabem pitju
Si bolan,
Od tega boš
Veseli, močan!

„FLORIAN“ ne slabi in ne omami, ampak
ejuje moč in veselje do dela.

Postavno varovano.

V založbi »Rdečega Praporja« je izšel

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za leto 1911

Ta koledar izhaja že enajsto leto. Vsebinsko mu je med drugimi naslednja:

Resnica (pesem); koledar; Centralni sedeži avstrijskih organizacij; Kolkovne lestvice; posnetek poštnege in brzojavne cenovnika; Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi; Stare in nove mere; Koliko plačam osebne dohodnine; Koliko plačam vojne takse; Izvleček iz pravil provizijskega sklada c. kr. državnih železnic (ki je enaka onim južne železnice); Hrana in hranitev; Kdo je sodrug; Kako se varujemo kolere; Delovanje soc. dem. poslancev v parlamentu v zadnjem letu (predlogi našeti); Dve resoluciji s kodanjskega mednarod. kongresa; Dohodki in stroški; Beleznica za vse dni v tednu.

Koledar obseza nad 13 pol in bo pridejan tudi svinčnik. — Cena v platno vezanemu izvodu je 1 K, po pošti 10 h več. — Pri naročilih nad 20 izvodov in če se pošlje denar naprej ali vsaj v teku 30. dni, se daje 20% popusta, ako pa se plača pozneje samo 10%. Pri naročilih do 20 izvodov se priporoča, da se pošlje denar naprej.

Naraja se pri upravi »Rdečega Praporja« v Ljubljani.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar** in **Rdeči Prapor**.

PAUL VRTAČNIK

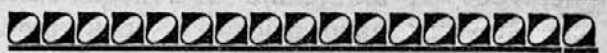
krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26

Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Pozor sodrug!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja

v Ljubljani trikrat na teden

in velja za:

Celo leto 10 K 40 —

Pol leta 5 K 20 —

Četrt leta 2 K 60 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.

